

GROENBELEIDSPAN HELLENDOORN 2015 - 2025

15INT00887

13 april 2015

Inhoud

Inleiding	2
1 Groenvisie	3
2 Waarde van groen	4
3 Analyse huidig openbaar groen	5
4 Ambitie	7
4.1 Groenstructuur	7
4.2 Groenkwaliteit	8
5 Herdefiniëring bestaand groen	9
6 Vertaling naar ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud	10
6.1 Ontwerp en inrichting	10
6.2 Beheer en onderhoud	11
6.3 Kwaliteit versus beheer	11
7 Richtlijnen ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud	15
7.1 Bomen	15
7.2 Beplanting	18
8 Conclusies en aanbevelingen	21
8.1 Conclusies	21
8.2 Aanbevelingen en acties	21

Tevens horen bij dit plan de groenstructuurkaarten (15INT00890, resp. 00891, 00892 en 00893), evenals het –door het college vast te stellen- uitvoeringsprogramma groen (15INT00888).

Inleiding

Het voorliggende plan heeft betrekking op al het openbare groen binnen de bebouwde kom van de gemeente Hellendoorn. Het betreft de kernen van Hellendoorn, Nijverdal, Haarle, Daarle en Daarlerveen. De gemeente Hellendoorn heeft ca. 210 ha openbaar groen in eigendom en beheer. Hiertoe behoren ook de ca. 13.000 bomen die deel uitmaken van de gemeentelijke bomenstructuur binnen de bebouwde kom van de kernen.

Het groenbeleidsplan biedt uitgangspunten voor inrichting, beheer en uitvoering, zowel intern als extern. Het groenplan geeft herkenbare kaders voor burgers. Het geeft een visie op het binnenstedelijk gebied, maar dient tevens als vertrekpunt om acties in het buitengebied, zoals het realiseren van verbindingen tussen Regge en Nationaal Park, het stimuleren van zgn. pleisterplaatsen en het verweven van groene gebieden als Eversberg en Duivecate, vorm te geven.

Bij het plan behoort een kaart met de groenstructuren en de diverse onderhoudszones. Het groenbeleidsplan beschrijft echter meer dan enkel de hoofdgroenstructuur: het geeft een visie op het openbare groen binnen de bebouwde kom van Hellendoorn en uitgangspunten en richtlijnen hoe daar mee om te gaan. Bij het plan hoort tevens een uitvoeringsprogramma groen. Hierin worden projecten voor de aankomende jaren beschreven.

Dit groenbeleidsplan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat is onze visie op groen?
- Welke groenstructuren zijn er?
- Welke kenmerken hebben die groenstructuren?
- Hoe gaan we de kwaliteiten van deze groenstructuren behouden c.q. versterken?
- Wat zijn de projecten waarop aankomende jaren wordt ingezet?

Het groenbeleid heeft enkele raakvlakken met het speelplaatsbeleid (geëvalueerd in 2014), het Landschapsbeleidsplan (januari 2001), het Beeldkwaliteitsplan Centrum (april 2010) en de Omgevingsvisie Natuurlijk Avontuurlijk (oktober 2013). Tevens is voortgeborduurd op punten uit het coalitie-programma 2014-2017: burgerkracht en –participatie, het motto creatief en inventief omgaan met ruimte, actief bezig zijn met duurzaamheid en biodiversiteit hoog in het vaandel hebben staan.

Dit groenbeleidsplan geeft voor de komende tien jaar een richting aan de wijze waarop het openbare groen wordt onderhouden en (opnieuw) wordt ingericht. Het uitvoeringsprogramma groen geeft projecten weer, waarop de aankomende drie jaren wordt ingezet. Het is een dynamisch document. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma groen geactualiseerd.

1 Groenvisie

Het openbare groen in en rondom de gemeente Hellendoorn maakt het tot een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. De historisch aanwezige groenstructuren worden vooral bepaald door de aanwezigheid van de Sallandse Heuvelrug en het stroomgebied van de Regge. Dit draagt mede bij aan het groene imago van de gemeente.

Dit nieuwe groenbeleidsplan vervangt het plan uit oktober 2003. Door nieuwe technieken, areaaluitbreiding en taakstelling op personeelsgebied, evenals veranderende maatschappelijke inzichten en technische ontwikkelingen is actualisering van het beleid nodig.

Groen gaat over het levende systeem in de gemeente, in wisselwerking met haar omgeving. Het openbare groen kan niet los worden gezien van de samenhang met het grote geheel. Het groen van de gemeente Hellendoorn heeft haar eigen kracht en karakter, maar is ook onlosmakelijk verbonden met het groen buiten de bebouwde kommen.

Groen is meer dan een kleur. Het groen is leven. Openbaar groen is een voorwaarde voor de leefbaarheid in de gemeente en de gezondheid van haar inwoners. Groen biedt ook schuil-, nestel- en foerageergelegenheid voor vogels, bijen, vlinders en andere diersoorten.

Door de dynamiek van de gemeente (met haar diverse kernen) is sprake van een continue ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, recreatie en infrastructuur. Een ontwikkeling die noodzaakt tot het maken van keuzes bij de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte. Keuzes die ook het groen raken en daarmee gevolgen hebben voor de omvang, de inrichting, het beheer en onderhoud van het Hellendoornse openbare groen.

Tegelijkertijd met die continue ontwikkeling vond er, zeker tot een paar jaar geleden, een voortschrijdende verharding van de openbare ruimte plaats. Als reactie op deze 'verstening' is nu gekozen om waar het mogelijk is de fysieke leefomgeving verder te 'vergroenen', op een duurzame wijze. Groenstructuren, parken en plantsoenen moeten worden versterkt.

De gemeente Hellendoorn heeft veel waardevolle groene gebieden. Die willen we koesteren. Zowel de groenstructuren als de groengebieden mogen robuuster en kunnen meer verbonden worden. De biodiversiteit, de verscheidenheid aan planten- en diersoorten, kan vergroot worden.

Om in de komende jaren verantwoorde keuzes te maken biedt het voorliggend groenbeleidsplan een kader met zorgvuldig afgewogen doelstellingen en concreet gedefinieerde ambities. Daartoe is de volgende visie op groen van toepassing:

De gemeente Hellendoorn streeft naar een duurzame vergroening van de woonkernen, waarbij de groene kwaliteiten minstens worden behouden en waar mogelijk worden versterkt.

Met deze visie wordt een basis gelegd voor een optimale leefbaarheid nu en in de toekomst. We koesteren het bestaande en versterken waar mogelijk, met als doelstelling het vinden van een goede balans in kwaliteit en beheerefficiëntie.

Natuur is niet enkel onderdeel van het ruimtelijk beleid, maar levert ook een belangrijke bijdrage aan de zorg voor kwetsbare groepen en aan het welzijn van mensen. Door in te spelen op de verschillen in ligging, omvang en functie van het groen is de visie na te streven. Dit noopt tot omgevingsbewust ontwerpen en vervolgens tot ontwerpbewust beheren.

Dit groenplan is mede geschreven vanuit de wens om het aanwezige groen in de kernen te behouden en verder te versterken. Het biedt helderheid bij het prioriteren en programmeren van het groenbeheer van de gemeente.

De bovengenoemde visie vormt de basis van de volgende hoofdstukken.

2 Waarde van groen

Een gezonde groene basis bestaat uit een samenhangende groene structuur, die optimale voorwaarden biedt voor het voortbestaan van planten- en diersoorten, variatie, ontspanningsmogelijkheden voor de mens, beleving en herkenbaarheid in de ruimte. Groen wordt daarom steeds belangrijker in onze drukke samenleving. Groen wordt gebruikt voor recreatie, ontspanning, aankleding van de woonomgeving etc. De druk op groen wordt echter ook steeds groter, omdat in stedelijke gebieden de ruimte beperkt is. Dit geldt zowel bovengronds als ondergronds.

Groen heeft nog veel meer betekenis. Vanuit de (recente) vakliteratuur zijn de waarden en belangen van groen onderzocht. Samengevat heeft groen de volgende betekenis:

Economische waarde

Woningen met uitzicht op een park of plantsoen worden gemiddeld hoger gewaardeerd dan gelijkwaardige woningen die geen groen in de omgeving hebben. Ook geeft groen een verbetering van het economische vestigingsklimaat voor bedrijven. Het groen verhoogt de waarde van bedrijfsgebouwen.

Daarnaast heeft het uitzicht op groen een positieve invloed op onder meer concentratie, zelfdiscipline en fysiologische stress, zodat het bijdraagt aan een prettige werkplek. Het aandeel dat groen levert aan een prettige werkomgeving heeft ook een verband met de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de medewerkers.

De waarde van onroerend goed is afhankelijk van de kwaliteit van het groen en de mate waarin dit wordt onderhouden.

Gezondheidswaarde

Een groene omgeving nodigt uit tot bewegen. Uit onderzoek is gebleken dat men in een groene leefomgeving eerder tot bewegen overgaat en dit ook langer kan volhouden. Tevens werkt de aanwezigheid van groen bevorderend in het genezingsproces. Groen in de omgeving, dat uitdaagt tot bewegen, levert tot 18 verzuimdagen per jaar minder op.

Ook voor kinderen is het belangrijk groen in hun woonomgeving te hebben. Kinderen in een groene omgeving kunnen beter en veiliger buiten spelen. Spelen in een natuurlijke omgeving draagt bij aan de sociale, emotionele en motorische ontwikkeling en fysieke gezondheid van kinderen.

Levend groen neemt kooldioxide op en produceert zuurstof. Het tegengaan van verstening door vergroening heeft een positief effect op de opwarming van de aarde, omdat het groen een dempende werking heeft.

Waarde sociale veiligheid en verbondenheid

Een plek in de wijk waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten versterkt de onderlinge contacten en cohesie in de wijk. Een aantrekkelijke groeninrichting kan hiervoor aanleiding zijn. Meer buurtbewoners die gebruik maken van de openbare ruimte versterkt het gevoel van sociale veiligheid en betrokkenheid bij de openbare ruimte. Zeker in een vergrijzende samenleving is juist het groene klimaat belangrijk. Hier ontmoeten en helpen mensen elkaar (noaberschap en participatie). Bewegen in het groen in combinatie met een goed sociaal klimaat zorgt ervoor dat ouderen langer thuis blijven wonen en de gezondheid goed blijft. De maatschappelijke kosten worden hierdoor verlaagd.

Identiteit en oriëntatie

Groen draagt bij aan de mogelijkheid tot oriëntatie in de bebouwde omgeving. Een boom nabij een belangrijk kruispunt of een bosje langs die lange weg zijn herkenningspunten voor burgers. De diversiteit van toegepaste plantmaterialen, beplantingstypen en -leeftijd zorgt ervoor dat onderscheid gemaakt kan worden naar wijktype en/of straatbeeld. Het groen draagt daardoor bij aan het karakter en de identiteit van het stedelijk gebied als geheel en iedere wijk of straat afzonderlijk. Een groene omgeving wordt meer beleefd en geeft uitstraling.

3 Analyse huidig openbaar groen

Een sterkte-zwakteanalyse is een manier om enerzijds intern de sterktes en zwaktes en anderzijds in de omgeving de kansen en bedreigingen te analyseren. Het kan dan als middel dienen om beslissingen te nemen om de groene ambitie te verwoorden.

Hieronder treft u deze analyse aan voor het aanwezige openbare groen van de gemeente Hellendoorn.

Sterke punten

- Duidelijke groenstructuren;
- Goede vakbeplanting;
- Grote diversiteit aan boomsoorten;
- Gevarieerde leeftijdsopbouw van bomen;
- Vakkundige aanplant;
- Kwalitatief hoogwaardig eigen materieel;
- Deskundige medewerkers (in aanleg en boomonderhoud);
- Goede resultaten van het ecologisch maai-beheer (na 10 jaar goed zichtbaar);
- Parkachtige uitstraling begraafplaatsen;
- Aanwezigheid van grote groengebieden Nationaal Park, Duivecate, Eversberg en Regge in onmiddellijke omgeving;
- Flexibele inzet eigen medewerkers bij calamiteiten.

Zwakke punten

- Beschikbare ruimte ondergronds;
- Beschikbare formatie/krappe bezetting;
- Er is niet duidelijk vastgelegd welk kwaliteitsniveau bij welk groentype in de diverse onderhoudszones horen;
- De forse bezuinigingen van de afgelopen jaren (ca. 20% ten opzichte van 2010) zijn zichtbaar in het beheer en onderhoud;
- Door verkoop van (verjaard) groen zijn in het verleden groenstructuren aangetast;
- Flink wat kleinschalig (postzegelachtig) groen;
- Burger niet altijd duidelijk wat de gemeente Hellendoorn met het openbare groen doet (communicatie);
- Weinig kleur meer aanwezig (bloembollen, éénjarigen);
- Beperkt opleidingsbudget om vakkennis op peil te houden.

Kansen

- Versterken groene entrees (identiteit);
- Verruimen heesterassortiment;
- Nieuwe groenstructuur langs tracé combiplan;
- Herinrichting Grotestraat;
- Potentie van het park De Blokken en Tuinen van Nijverdal;
- In plaats van areaaluitbreiding nu aandacht voor kwaliteitsimpuls wijken;
- Potenties die grote aangrenzende groengebieden als Duivecate en Eversberg hebben;
- Verbinding tussen Nationaal Park en Regge;
- Verbinding met Duivecate en Eversberg;
- Burgerparticipatie, bevordering gezamenlijke verantwoordelijkheid voor leefomgeving en bevordering van sociale cohesie;
- Bij renovatieprojecten kleinschalig groen omvormen naar grotere vakken;
- Meeliften met renovaties van buurten en wijken, zoals WOP De Blokken van de Woningstichting;
- Verhogen biodiversiteit;
- Voortzetten actie 'snippergroen' voorkomt verjaring.

Bedreigingen

- Ziekten en plagen (zoals eikenprocessierups, massaria, essentaksterfte, kastanjabloedingsziekte);
- Omvang van het budget;
- Opwarming aarde;
- Ontwikkelingen Soweco;
- Kennisbehoud eigen medewerkers.

4 Ambitie

Met het groenbeleid kunnen de verschillende functies die het groen heeft beter op elkaar worden afgestemd. Pas als vorm, functie en gebruik namelijk op elkaar zijn afgestemd, is sprake van kwalitatief hoogwaardig openbaar groen. Kwaliteit is een samenspel van de hoeveelheid, soort en functie van het groen, afgestemd op de kenmerken van haar omgeving.

Een groene kwaliteit vertaalt zich vanuit de aanleg en vanuit het onderhoud van de groene openbare ruimte. Op basis van de analyse uit hoofdstuk 3 en geredeneerd vanuit de visie, zoals verwoord in hoofdstuk 1, kan de ambitie worden nagestreefd.

De groene ambitie voor de gemeente Hellendoorn is op een drietal manieren vorm te geven:

1. *Extra groen in de kernen, en daarbij ook het duurzaam verhogen van de uitstraling en kwaliteit van het openbare groen.*
2. *Het streven naar meer duidelijkheid voor de inwoners, over de wijze waarop de gemeente het openbare groen onderhoudt. Het gaat hierbij niet enkel om het beeld, maar ook over de natuurlijke kwaliteit (in het kader van biodiversiteit). Hiertoe behoort ook het inzichtelijk maken van de werkzaamheden die de gemeente verricht en wat aan de inwoners kan worden overgelaten.*
3. *Inwoners laten participeren bij de uitvoering en bij het beheer van groen.*

Bij bovenstaande drie punten hoort uiteraard een heldere en duidelijke communicatie.

Uiteraard is ambitie stap één. Vorm en inhoud geven aan de ambitie staat of valt natuurlijk met het ter beschikking staande budget en de beschikbare formatie en middelen.

Zoals ook verwoord in de Omgevingsvisie, Natuurlijk Avontuurlijk, staat Hellendoorn in meer of mindere mate bekend om haar bossen (Heuvelrug) en de Regge. Echter ook in de onmiddellijke nabijheid van de bebouwde kommen zijn er (in potentie) nog meer groene parels, zoals het bosgebied van Duivecate en landgoederen De Eversberg en Boomcate.

We streven er naar om al deze parels onderling te verbinden, maar ook om een betere groene ontsluiting te realiseren. Hierdoor worden deze gebieden nl. beter bereikbaar en beleefbaar voor de Hellendoornse bevolking. Met andere woorden: de 'abrupte' overgangen van beslotenheid naar openheid worden op deze manier verzacht (verweven).

Concreet betekent bovenstaande ambitie dat de bestaande groenstructuren gehandhaafd blijven en waar mogelijk verder worden versterkt of omgevormd en dat een kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd. Ruimte voor groen moeten we durven claimen.

In de bij deze visie behorend uitvoeringsschema staan voor de aankomende jaren acties beschreven, om de ambities te verwezenlijken.

4.1 Groenstructuur

Handhaven en versterken van de bestaande groenstructuren betekent volgens de ambitie dat de groenmassa's die de structuur vormen, in stand worden gehouden. Dit betekent niet dat bestaand groen in de groenstructuur, ongewijzigd moet blijven. Er doen zich kansen (en knelpunten) voor in de huidige structuren die op korte of lange termijn moeten worden aangepakt. Beplanting heeft niet het eeuwige leven en zal daarom vervangen moeten worden. Met het oplossen van knelpunten en bij vervanging zal de groenstructuur in verbeterde vorm worden teruggebracht.

Het versterken en uitbreiden van de groenstructuur richt zich vooral op het groen van de hoofdgroenstructuren (zie hoofdstuk 5). Aanpassing van deze structuren leidt immers tot de grootste zichtbare verbetering.

4.2 Groenkwaliteit

Naast het verbeteren van de groenstructuur heeft de gemeente Hellendoorn de ambitie om de kwaliteit van het groen duurzaam te verbeteren. Te denken valt hierbij aan verbeteringen op het gebied van functionaliteit en verbetering van het beeld. Kortom: de juiste beplanting op de juiste plek. Samen met het versterken van de structuur zorgt dit voor een optimalisatie van de totale groenbeleving van de gemeente.

5 Herdefiniëring bestaand groen

Om de ambitie waar te maken is het belangrijk om eerst binnen het bestaande openbare groen diverse groenstructuren (of groencategorieën) te (her-)definiëren. Hierin is onderscheid gemaakt tussen groen dat van belang is voor de gehele kern én de buurten/wijken en het kleinschalige groen.

Op bijgaande groenstructuurkaart (15INT00890, resp. 00891, 00892 en 00893) zijn de diverse elementen en categorieën aangegeven.

Hoofdgroenstructuur

Deze hoofdstructuur bestaat uit groen dat belangrijk is voor de uitstraling van de kernen en de wijken. Het groen ondersteunt de ruimtelijke opbouw van de gemeente en de indeling van de wijken, bijvoorbeeld als accentuering van historische elementen of als benadrukking van de ontsluiting van kernen en wijken. Tevens kan het zorgen voor herkenbaarheid van het wegenpatroon en zorgt voor de interacties tussen de diverse woongebieden.

Tot de hoofdgroenstructuur behoren:

- Lijnelementen, zoals de hoofdontsluitingswegen en secundaire wegen;
- Vlakelementen, zoals de parken, grotere plantsoenen en de begraafplaatsen;
- Puntelementen, zoals de entrees van de kernen en wijken, belangrijke wegwervingen en markante solitaire bomen.

De hoofdwegenstructuur is derhalve onderdeel van de hoofdgroenstructuur.

Kleinschalig groen

Hiermee wordt het overige openbare groen bedoeld. Voor het zgn. snippergroen is recentelijk separaat beleid vastgesteld. Dit is het groen dat onder bepaalde voorwaarden in gebruik wordt gegeven of verkocht kan worden aan aanwonenden.

Ecologische structuren

Een derde structuur zijn de ecologische structuren. Hoewel dit voornamelijk een gevolg is van de beheerkeuze, verdienen deze structuren in het kader van het verhogen van de biodiversiteit een aparte definitie. Ze hebben namelijk een bijzondere waarde voor de flora- en fauna. Het ecologisch maaibeheer bijvoorbeeld houdt in dat ze nog maar één tot tweemaal per jaar worden gemaaid. Nadat deze grasvlakken zijn gemaaid wordt het maaisel afgevoerd. Hierdoor verschaalt de grond en ontstaat een grotere rijkdom aan natuurlijke plantensoorten. Een verhoging van de biodiversiteit is een belangrijk item.

6 Vertaling naar ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud

De kwaliteit van het groenbeheer is sterk bepalend voor de ontwikkeling van een duurzame groenstructuur. Op basis van de hiervoor genoemde ambities zijn praktische handvatten te geven.

6.1 Ontwerp en inrichting

Voor een praktische haalbaarheid van de verschillende kwaliteitsniveaus is het van belang dat de inrichting van de groene openbare ruimte is afgestemd op het kwaliteitsniveau van het groenbeheer.

Groentypen en kwaliteitsniveaus

Tot op heden wordt in het gemeentelijke groenonderhoud gewerkt met zgn. frequentiebestekken, zie hoofdstuk 6.3. Bij het beheer van de openbare ruimte kan echter ook gebruik worden gemaakt van beeldkwaliteit om ambitieniveaus te formuleren. Met behulp van zgn. schaalbalken met foto's, beschrijvingen en prestatie-eisen wordt het mogelijk om inzichtelijk te communiceren met gebruikers, beheerders en bestuurders ten aanzien van het groenonderhoud. Met behulp van die prestatie-eisen en herkenbare beelden zijn belanghebbenden binnen en buiten de organisatie beter te informeren over de doelstellingen en resultaten van de diverse beheermaatregelen.

Volgens het kennisplatform CROW zijn er per groen-/beheercategorie vijf kwaliteitsniveaus gedefinieerd, te weten A+, A, B, C en D. Niveau A+ oogt zeer strak en netjes, niveau D geeft een matig beeld.

In onderstaand schema is per kwaliteitsniveau aangegeven waar het wel of niet gewenst is bepaalde groentypen (of beheergroepen) toe te passen.

Tabel 1: Toepassing groentypen per kwaliteitsniveau

	A+	A	B	C	D
Bomen (algemeen)	X	X	X	X	X
Bomen (vorm)	X	X			
Bosplantsoen			X	X	X
Heesters	X	X	X		
Bodembedekkende heesters	X	X	X		
Rozen	X	X			
Hagen	X	X			
Wisselperken / hanging baskets	X	X			
Vaste planten / kruidachtigen	X	X	X		
Gazons		X	X		
Extensief gras / Ecologische bermen		X	X	X	X
Bos			X	X	X

Soortkeuze

Ook op het gebied van soortkeuze valt nog veel te 'winnen'. Zo zijn er bijvoorbeeld nog enkele plantvakken die uit meerdere soorten beplanting bestaan. Dit is inefficiënt in onderhoud. Elke soort heeft zijn eigen specifieke beheer nodig, vooral wat betreft snoeimaatregelen. Bij de ene heester moet eenmaal per jaar een aantal takken worden verwijderd, bij de soort ernaast is het nodig dat deze eenmaal per twee jaar volledig wordt afgezet. De beheerder zal daardoor relatief vaak langs het plantvak moeten om een enkele handeling te verrichten. Hierdoor is het groenbeheer planmatig lastig.

Om dit te verbeteren is het wenselijk plantvakken in te richten met hetzij uniforme beplanting hetzij met soorten die hetzelfde onderhoud nodig hebben. In het volgende hoofdstuk wordt hierop verder ingegaan.

Het beperken van het aantal beheerhandelingen is ook duurzaam vanwege de efficiëntere inzet van materieel.

6.2 Beheer en onderhoud

Het doel van groenbeheer is het duurzaam in stand houden van bestaand groen. Dat gebeurt door dagelijkse onderhoudswerkzaamheden (klein onderhoud) uit te voeren en door verouderd groen te vervangen door hetzelfde soort groen (groot onderhoud).

Bij groot onderhoud kan beperkt worden ingespeeld op veranderende (gebruiks-)wensen. Indien het groen niet meer voldoet aan het gewenste gebruik, is herinrichting van groen nodig. Dan volstaan klein en groot onderhoud niet meer en betreft het een renovatie. Renovatie valt ook vaak samen met bouwprojecten (wegen en woningen).

De uitvoering van de onderhouds- en aanlegwerkzaamheden in het openbaar groen worden uitgevoerd door de gemeentelijke groendienst. Voor reguliere werkzaamheden zet de gemeente externen in, bijvoorbeeld het werkvoorzieningsschap SOWECO.

6.3 Kwaliteit versus beheer

Er moet duidelijk worden vastgelegd welk kwaliteitsniveau van toepassing is in welke onderhoudszone. Het is nu lastig om op een heldere wijze de burger te informeren hoe het groenonderhoud exact in elkaar steekt. De kwaliteitsniveaus worden vaak verward met de onderhoudsniveaus. Het gebruik van frequentiebestekken werkt dit in de hand.

Onderhoudsbestekken

Zoals in hoofdstuk 6.1 al beschreven wordt er gewerkt met zgn. frequentiebestekken. Hierbij staat de frequentie van onderhoud voorop. Men kan echter ook gebruik maken van zgn. beeldbestekken. In het door het college vast te stellen uitvoeringsprogramma groen 2015 – 2017 is voorgesteld om verder te onderzoeken hoe het werken met beeldbestekken vormgegeven kan worden.

Het grote voordeel van een dergelijke werkwijze is dat door iedereen (eigen onderhoudend personeel, burger en ingeschakelde aannemers) bepaald kan worden of het beheer van de openbare ruimte aan de afspraken voldoet. Bij het werken met een beeldbestek staat dus niet langer de frequentie van onderhoud voorop, maar is "het beeld" bepalend geworden voor de mate van onderhoud. Met andere woorden; ziet de openbare ruimte er dan uit conform de beelden zoals door de gemeenteraad is vastgesteld. Uitgangspunt is hierbij dat het beeld nooit onder het afgesproken niveau mag komen te liggen. Het beeld is constant, de schouwmomenten zijn niet na een 'frequentie', maar zijn 'jaarrond'.

Zoals aangegeven geeft het werken met een beeldbestek minder aanleiding tot onduidelijkheid. Het werken met een dergelijk bestek zal naar verwachting ook leiden tot minder meldingen en klachten. Bij het beeldgericht werken krijgt het sturen met beelden de voorkeur boven sturen op budgetten en frequenties.

De huidige focus van het gemeentelijk onderhoud blijft op de Hoofdgroenstructuur liggen. Een deel van het kleinschalig groen komt in aanmerking voor: verkoop (al dan niet actief uitgeven), verhuur, bruikleen en ook burgerparticipatie.

Overheids- en burgerparticipatie

Neemt een groep bewoners het initiatief om meer te willen dan het kwaliteitsniveau dat voor die situatie van toepassing is (bijvoorbeeld meer geur en kleur in de straat of bijvoorbeeld een gezamenlijke kruidentuin) dan staat de gemeente open om inwoners te laten participeren. Hetzelfde geldt voor een groep bewoners die om moverende redenen met 'eigen handen' het bestaande kwaliteitsniveau wil handhaven. Inbreng van bewoners, zowel bij het opstellen van plannen als bij het beheer, brengt betrokkenheid bij het groen met zich mee en kan het aantal klachten verminderen. Mede ter bevordering van het Noaberschap in een wijk is het bijvoorbeeld mogelijk dat een deel van het groenonderhoud door de burger zelf kan worden uitgevoerd. Vooral in de zone met 'normaal' beheer liggen hier dan mogelijkheden.

De continuïteit van beheer en onderhoud is bij burgerparticipatie een belangrijk aandachtspunt. Burgerparticipatie is immers vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

Op dit moment loopt er in de wijk Groot Lochter een proef met betrekking tot burgerparticipatie om de burger actief te 'werven'. Hoewel er in de praktijk nog maar enkele concrete projecten tot stand zijn gekomen, kunnen deze ervaringen wel als uitgangspunt dienen hoe we de burgerparticipatie in andere buurten vorm kunnen geven.

De uitvoering van het groenplan Daarle Centraal is een voorbeeld van hoe een burgerinitiatief leidt tot een verbetering van de openbare ruimte. Met veel zelfwerkzaamheid en afspraken met betrekking tot beheer en onderhoud is in Daarle een groene spel- en verblijfsruimte gerealiseerd.

Nadrukkelijk moet worden gesteld dat burgerparticipatie niet bedoeld is als bezuinigingsmaatregel. Het is vooral bedoeld ter bevordering van de sociale cohesie in een straat en buurt én het bevordert de inwonertevredenheid over de kwaliteit van het openbare groen.

Wijkgericht beheer

Wijkgericht werken kan leiden tot een efficiënter beheer van de openbare ruimte. In een ideale situatie voelen dan zogenaamde wijkteams en participerende burgers zich samen verantwoordelijk voor hun wijk en/of buurt. Het is interessant dat verder te onderzoeken. Uiteraard kan dit samen 'oplopen' met het eventueel integreren van de medewerkers van de sociale werkvoorziening.

Zonne-energie

De laatste jaren zijn zonnecollectoren op daken een hot issue. Hiervoor worden bijvoorbeeld ook subsidies aan particulieren verstrekt. Zonnecollectoren kunnen frictie geven met aanwezige (grote) bomen.

De gemeente onderstreept het belang van zonne-energie, waar dit mogelijk is. Dit neemt echter het bestaan en het gewicht van andere belangen, zoals dat van het in stand laten van waardevolle en beeldbepalende bomen (particulier en gemeentelijk), niet weg. Het is een bekend gegeven dat schaduw een negatieve invloed heeft op de hoeveelheid te genereren zonne-energie. Onder de gegeven omstandigheden kan de gemeente van mening zijn dat het belang van het voortbestaan van waardevolle/beeldbepalende bomen prevaleert boven het belang van het kunnen genereren van zonne-energie.

De gehanteerde richtlijn binnen het gemeentelijk kapbeleid is, dat er geen bestaande bomen/bosstroken worden gekapt om betere mogelijkheden voor zonnepanelen te verkrijgen. Bomen en groen zijn ook duurzaam. De gemeente adviseert in de basis om het recht aan 'de eerst aanwezige' te geven. Uiteraard zal de situatie per geval worden beoordeeld. Onder andere de conditie en toekomstverwachting van de boom maken onderdeel uit van dit 'maatwerk'. Dit geldt voor zowel gemeentebomen als voor particuliere bomen.

Bij nieuw te ontwikkelen wijken en bedrijfsterreinen kan in het programma van eisen voor het ontwerp worden opgenomen dat daken zoveel mogelijk zongericht gepositioneerd worden. Bij het groenontwerp kan ook rekening worden gehouden met de bezonning van daken, ook als de bomen tot volwassenheid zijn gekomen.

Biodiversiteit en duurzaamheid

Een belangrijk onderdeel van duurzaamheid is biodiversiteit. Het leven op aarde is heel divers. Van bacteriën en schimmels tot planten en grote dieren en van tropische regenwouden tot het Hellendoorns openbare groen. Elke soort en elk ecosysteem zijn onvervangbaar. Deze grote verscheidenheid noemen we biodiversiteit.

De inzet op het gebied van ecologisch beheer leidt tot verhoging van de biodiversiteit. Het doel is om meer leefgebied te realiseren voor inheemse planten en dieren binnen de bebouwde kom. Hierbij dient tevens aandacht te zijn voor veranderende klimatologische omstandigheden. Het planten van een zo groot mogelijke diversiteit aan soorten spreidt het risico op ziektes en plagen.

Boombeheer en kapverordening

De groene kwaliteiten van de hoofdgroenstructuren in de gemeente Hellendoorn worden mede bepaald door de aanwezige bomen.

Het dagelijks beheer van de bomen is gericht op het herstellen van kleine gebreken van de bomen. Deze vorm van onderhoud heeft een relatief hoge frequentie en wordt naar behoefte uitgevoerd. Onder het dagelijks beheer valt bijvoorbeeld het veiligstellen van een boom na een storm of het verwijderen van stamschot. Het uiteindelijke doel van het dagelijks beheer is het duurzaam in stand houden van de bomen en het veilig houden van de bomen (zie ook de hierna volgende paragraaf).

Met het periodieke onderhoud worden de bomen gesnoeid zodat deze uiteindelijk de gewenste vorm en kroonhoogte krijgen. Met het periodiek onderhoud worden takken verwijderd die op latere leeftijd problemen kunnen veroorzaken. Maatregelen die voortkomen uit inspecties (zie de hierna volgende paragraaf) worden in het periodieke onderhoud uitgevoerd. Bij acuut gevaar (risicobomen) dienen er direct maatregelen genomen te worden zodat de situatie ter plaatse veilig kan worden achtergelaten.

Momenteel heeft de gemeente het bomenbestand beheerstechnisch goed onder controle en het huidige kapvergunningenbeleid werkt goed. In de kapverordening staan de spelregels beschreven betreffende het vellen, de motivering en de eventuele herplantverplichting. Gemeentelijke bomen binnen de bebouwde kom zijn omgevingsvergunningplichtig indien zij een diameter van dertig cm of meer hebben op een hoogte van 1.10m¹ boven het maaiveld.

Boomveiligheid

Er staan ca. 13.000 gemeentelijke bomen binnen de bebouwde kom (en ca. 12.000 bomen buiten de bebouwde kom). Het periodiek controleren van deze bomen is essentieel om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht, zgn. VTA-controles. Mogelijke problemen kunnen zo tijdig opgemerkt worden en mogelijke risico's van schade die hieruit voort kunnen vloeien kan worden verminderd of weggenomen.

Bij tak- of stambreuk of bij omvallen, kan een boom schade aanrichten bij of aan derden. De vraag is wie aansprakelijk is voor de schade. In het Nederlands recht bestaan diverse vormen van aansprakelijkheid; te weten schuldaansprakelijkheid, pseudo-risicoaansprakelijkheid en risicoaansprakelijkheid.

Bij aansprakelijkheid voor schade door bomen en takken gaat het om schuldaansprakelijkheid en in gevallen van hoge gevaarstelling om pseudo-risicoaansprakelijkheid. Degene die de schade heeft geleden, moet dan bewijzen dat dit de boomeigenaar verweten of toegerekend kan worden omdat deze onvoldoende zorg aan de schadeveroorzakende boom of tak heeft besteedt. De nadere invulling van deze zorg (de zorgplicht) door de boomeigenaar bestaat uit controle op (uitwendig) zichtbare gebreken en het regulier en regelmatig onderhoud aan de bomen.

Een eigenaar heeft een zorgplicht voor zijn bomen. Op basis van rechtspraak wordt in de praktijk onderscheid gemaakt tussen:

- Algemene zorgplicht (systematische boomcontrole en zo nodig maatregelen);
- Verhoogde zorgplicht (jaarlijkse controle voor bomen met een verhoogde gevaarstelling);
- Onderzoekplicht (bomen waar uitwendige gebreken zijn vastgesteld die gevaar kunnen opleveren).

Het doel van de zorgplicht is om maatregelen te bepalen en uit te voeren om risico te minimaliseren.

In juridisch verband gaat het meestal om het begrip 'voorzienbare schade'. Een boom moet gecontroleerd worden op uitwendig zichtbare schade en duidelijke tekenen die op een niet direct zichtbaar gebrek wijzen. Het gaat daarbij om gebreken die aantoonbaar zijn voordat de boom schade aanricht. Gebreken die pas na een ongeval zichtbaar worden, terwijl vooraf niets op een slechte toestand wees, mogen niet bij de aansprakelijkheidsstelling worden meegenomen.

Bij schade ligt in beginsel de bewijslast bij de eisende partij. Deze moeten aantonen dat de boom een gebrek vertoont en dat de eigenaar dit bij een normale controle had kunnen of moeten vaststellen. De eigenaar van de boom zal op zijn beurt bij aansprakelijkstelling aan moeten tonen dat hij de zorgplicht is nagekomen.

Op basis van de boomveiligheidscontrole kunnen selecties worden gemaakt op de te nemen beheermaatregelen. Deze kunnen zijn:

- rooien van bomen;
- nader onderzoek bij bomen;
- beheermaatregelen zoals wegnemen dood hout, stabilisatie van de kroon of kroonverankering, wegnemen plakoksels.

Door de gegevens op te nemen in het beheersysteem kan worden aangetoond dat de eigenaar er alles aan heeft gedaan om schade te voorkomen

Het is om de hierboven beschreven redenen zaak dat de gemeentelijke bomen langs wegen en paden frequent gecontroleerd (beheerd) worden in verband met de verplichte VTA-controle langs wegen en paden.

7 Richtlijnen ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud

Voor een hoge kwaliteit van het groen binnen de gemeente Hellendoorn is het niet alleen van belang dat de structuur van het groen op orde is, het is misschien nog wel belangrijker dat de groenelementen voldoen aan de eisen van de gebruikers.

Op basis van het in de vorige hoofdstukken omschreven beleid kunnen algemene en technische richtlijnen worden beschreven. Door het toepassen van deze richtlijnen wordt het ontwerp behouden en versterkt. Het onderhoud (zoals snoeien) van zowel de bomen als de heesters moet vanaf het moment van aanplant al gericht zijn op het eindbeeld dat past bij de onderhoudszone.

7.1 Bomen

Algemene richtlijnen

Voor het toepassen van bomen worden diverse algemene richtlijnen en aanbevelingen gehanteerd. Door alle plannen hieraan te toetsen wordt gewerkt aan een duurzaam bomenbestand.

Grootte

Het uitgangspunt is om langs de hoofd- en secundaire wegen van de hoofdgroenstructuren bomen van de eerste en tweede grootte te planten. In het kleinschalige groen wordt de aanplant van bomen van derde grootte het uitgangspunt, tenzij er voldoende waarborg is om haar omlooptijd te voltooien (zie volgende alinea).

Lange termijn-denken noodzakelijk

Bomen hebben van nature een relatief lange omlooptijd (60 tot meer dan 100 jaar, afhankelijk van de boomsoort). Voor het toepassen van bomen in ruimtelijke ontwerpen is lange termijn-denken noodzakelijk. In een snel veranderende openbare ruimte moet de groeiplaats worden ontzien om de natuurlijke leeftijd te kunnen halen.

Andersom geldt ook dat als de groeiplaatsomstandigheden als gevolg van bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld aanwezigheid van kabels en leidingen) niet optimaal gemaakt kunnen worden wij moeten accepteren dat de bomen op die locatie een veel korte omlooptijd hebben of dat er zelfs geen boom komt.

Gezien de voorspelde klimaatscenario's is het vanuit het oogpunt van duurzaamheid ook verstandig te kiezen voor boomsoorten die beter bestand zijn tegen een opwarmende omgeving.

Geen bomen die er eigenlijk niet kunnen staan

De technische en ruimtelijke groeiruimte van een boom zijn niet juridisch vastgelegd, maar geven vanuit vakkennis en ervaring wel aan wat de mogelijkheden van een boom op een bepaalde locatie zijn. Een boom die bij aanplant prima past, kan in een volwassen stadium grote problemen op gaan leveren. Een dergelijke boom kan dan beter niet aangeplant worden. Plant de juiste boom op de juiste plek.

Soms geen boom planten versterkt de ervaring van de bomen die er wel staan

De beleving van een open landschap of een stenige omgeving kan een contrast geven met een besloten bos of groene woonstraten. Zulke contrasten kunnen voor Hellendoorn een waardevolle toevoeging zijn.

Beter één grote boom dan meerdere kleinere

Bomen van de eerste grootte kunnen op de juiste plek uitgroeien tot imposante, grote en monumentale bomen. Kleinere bomen hebben over het algemeen een snellere omlooptijd en moeten eerder vervangen worden. De meest waardevolle bomen in de openbare ruimte zijn dan ook de oudere bomen. Plant daarom op plaatsen waar ruimte is bomen die kunnen uitgroeien tot dergelijke exemplaren.

Bomen bij voorkeur in beplanting of gras

Ongeacht de groeiplaatsverbetering bij bomen in verharding, blijft het beter een boom in beplanting of gras te planten. De betere vochthuishouding, beluchting van de wortels en het ontbreken van grote druk op de ondergrond zorgt voor betere groeiomstandigheden. En het voorkomt wortelopdruk van de verharding.

Bewust toepassen van vormbomen

Leibomen, knobomen en gekandelaberde bomen en dergelijke vragen gedurende het gehele leven van de boom extra onderhoud. Dit onderhoud vormt een extra kostenpost. Het toepassen van vormbomen dient dan ook alleen te geschieden op locaties waar deze extra kosten verantwoord zijn, zoals in centrumgebieden of nabij monumenten.

Eén boomsoort per straat

Om de straten een eigen identiteit mee te geven moeten we streven naar een boomsoort per straat (met minimaal één soort per wegvak). Uiteraard kunnen we hier enigszins flexibel mee omgaan, maar eenheid leidt tot herkenbaarheid. Zeker in de kleinere woonstraten is het belangrijk om hier aandacht voor te hebben.

Variatie in boomsoorten

De afgelopen jaren steken in Nederland de nodige boom gerelateerde ziekten en plagen de kop op. Denk aan onder andere de Kastanjabloedingsziekte, de Iepenziekte en de Essentaksterfte. Dit is mede een gevolg van veranderende klimatologische omstandigheden, maar zou ook een gevolg kunnen zijn van het toepassen van monoculturen. Om op het mogelijk uitvallen van bomen te anticiperen is het belangrijk dat we een aanzienlijke variatie in boomsoorten behouden. Risicospreiding is de oplossing.

Technische richtlijnen

De technische richtlijnen hebben betrekking op de noodzakelijke hoeveelheid ruimte om een boom een goede groeiplaats te bieden.

Boven- en ondergrondse ruimte

Bovengronds dienen richtlijnen met betrekking tot plantafstand, afstand tot bebouwing en obstakels etc. in acht te worden genomen. De benodigde ruimte is afhankelijk van de uiteindelijke boomgrootte (zie tabel 2).

Tabel 2: Boomgrootte

Boomgrootte	Beschrijving	Voorbeeld boomsoorten
1 ^e grootte	Bomen die bij uitgroei tot hun natuurlijke habitus, groter worden dan 15 meter	Eik, Linde, Plataan, Beuk
2 ^e grootte	Bomen met een natuurlijke habitus tussen de 8 en 15 meter	Lijsterbes, Berk
3 ^e grootte	Bomen met een natuurlijke habitus tot 8 meter	Sierappel, Sierkers, Meidoorn

In tabel 3 staat beschreven welke plantafstanden voor bomen in nieuwe situaties gehanteerd worden.

Tabel 3: Richtlijn boven- en ondergrondse ruimte bomen

Bovengrondse ruimte	1e grootte	2e grootte	3e grootte	
Minimale afstand tot gebouw/gevel	8	6	4	m ¹
Minimale breedte straatprofiel voor één rij - Uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel - De afstand is tweemaal de minimale afstand van boom tot gevel	20	15	8	m ¹
Minimale breedte straatprofiel voor twee rijen - Uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel - Maat is berekend op basis van tweemaal de afstand tot gevel en minimale tussen maat (driehoeksverband)	25	18	14	m ¹
Minimale afstand tot kavelgrens - Wettelijke minimale maat voor gemeentelijke bomen is niet gedefinieerd. De gegeven maat is een richtlijn	3	2,5	1	m ¹
Minimale afstand tot rijbaan / trottoir - Tevens afhankelijk van opkroonhoogte	2	2	1	m ¹
Minimale afstand tot openbare verlichting - Uitgezonderd situaties waarbij de onderzijde van de kronen zich boven de armaturen bevinden	6	4	3	m ¹
Minimale onderlinge afstand - Afstand in de rij, gebaseerd op uitgroei natuurlijke habitus	> 12	> 8	> 6	m ¹
Minimale boomspiegel standplaats	4	2	1	m ²
Ondergrondse ruimte	1e grootte	2e grootte	3e grootte	
Minimale afstand tot kabels en leidingen - Richtlijn is gebaseerd op het behoud van een acceptabel en veilig wortelgestel wanneer een sleuf gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen - Geldt niet voor bijzondere kabels en leidingen zoals hoogspanningstracés en transportleidingen	4,5	2,5	1,5	m ¹
Minimale afstand tot wortelgeleidingssystemen	5	3,5	2	m ¹
Minimale ondergrondse ruimte (algemeen) - Bij bomen in verharding wordt minimaal rekening gehouden met een platplaats die is voorzien van gecertificeerd bomenzand met een inhoud van	15 9	7 4	5 2,5	m ² m ³

7.2 Beplanting

Algemene richtlijnen

Net als bij bomen is het ook voor beplanting belangrijk dat deze op een goede wijze wordt toegepast en dat de beplanting ook beheersbaar is. Met behulp van onderstaande algemene richtlijnen is aangegeven waar beplanting, zowel bij nieuwbouw als bij herinrichting aan moet voldoen. Uitgangspunt bij renovaties is dat groen blijft.

Goede start: aanplanten onder de juiste condities

Door het bieden van goede groeiplaatsomstandigheden is de beplanting beter in staat zich te ontwikkelen waardoor plantvakken eerder gesloten zijn. In goed gesloten plantvakken wordt onkruidgroei belemmerd. Naast het bieden van goede groeiplaatsomstandigheden kan ook gedacht worden aan het toepassen van kwalitatief goed plantmateriaal en water geven in de periode na aanplant. Door het braak laten liggen van een plantvak in de periode voor aanplant kunnen structurele onkruiden worden bestreden en verwijderd waardoor onkruiden minder concurrerend worden voor de nieuwe aanplant.

Gesloten beplanting: open plekken in beplanting beperken

Door het toepassen van beplanting met een compacte groei wordt onkruidgroei en de hoeveelheid zwerfvuil beperkt. Daarnaast is beplanting die in pollen groeit praktischer voor het beheer dan beplanting met uitlopers. Uitlopers worden bij schoffelwerkzaamheden vaak beschadigd, waardoor plantvakken slecht sluiten en open plekken slecht dichtgroeien. Een goede begeleiding in de eerste jaren na aanplant is hierbij belangrijk.

Gazon in plaats van beplanting

Vanuit het oogpunt van kosten heeft, waar dat mogelijk is, gazon de voorkeur boven beplanting. Echter in het kader van de biodiversiteit wordt geadviseerd hier terughouden mee om te gaan. De gewenste groenstructuur moet uiteraard niet worden verstoord.

Grote plantvakken in plaats van meerdere kleine

Het toepassen van grote plantvakken in plaats van meerdere kleine plantvakken heeft als voordeel dat de beplanting robuuster is en sneller sluit. Ook zijn er minder 'randen'. Kleinere plantvakken zijn gevoeliger en kwetsbaarder voor doorlopen, vernieling of uitval van beplanting.

Voorkomen van te kleine plantvakken

Uitgangspunt bij renovaties is dat groen blijft. In de filosofie van vorige alinea is het echter raadzaam om beplantingsstroken tot een meter breed te voorkomen en eventueel dicht te straten. Hetzelfde geldt bij de aanleg van nieuw groen. Deze arealen moeten van voldoende afmeting zijn anders heeft duurzame aanplant geen resultaat en stijgen de beheerskosten voor dat betreffende plantvak.

Eenheid in beplanting leidt tot beheervoordeel

Het toepassen van verschillende plantensoorten naast elkaar in een plantvak, kunnen specifieke knelpunten opleveren bij het beheer. Werkzaamheden zijn niet aaneengesloten uitvoerbaar omdat voor elke plantensoort specifiek onderhoud nodig is. Door het toepassen van 'slimme combinaties' in een plantvak, is het mogelijk hier beheervoordeel te behalen. Bijvoorbeeld door het toepassen van beplanting met dezelfde snoeiwijze. Daarnaast vergroot een herhaling van beheergroep en soorten binnen een wijk of woonstraat de eenheid in het benodigde onderhoud en ontstaat een herkenbaarder groenstructuur.

Afplanten van randen/boomspiegels

Door randen van opgaande beplanting af te planten met vaste planten of bodembedekkers wordt de verstoring van het beeld door onkruidgroei tegen gegaan. Het aanbrengen van vaste planten of bodembedekkers in de boomspiegel (verharding) kan een verbetering in het beeld en verlaging van de beheerskosten tot gevolg hebben.

Diversiteit in beplanting

Een verscheidenheid aan waardplanten verbetert de leefomstandigheden van flora en fauna. In het openbare groen kan de gemeente hieraan bijdragen door meer bloeiende of vruchtdragende beplanting toe te passen en gebruik te maken van inheemse en gebiedseigen beplanting. Hiermee verhogen we de biodiversiteit.

Verbinden van groene parels

Zoals gezegd kent de gemeente de nodige parken en grotere plantsoenen. Los van het feit of ze allemaal als zodanig worden herkend is het belangrijk dat ze onderling door groene schakels worden verbonden. Dit kan door bijvoorbeeld schakels in de vorm van bomenrijen. Op deze manier kan de hoofdgroenstructuur beter zichtbaar en nog verder versterkt worden.

Ecologische verbinding met de buitengebieden

In het buitengebied van de gemeente Hellendoorn bevinden zich diverse ecologisch aantrekkelijke gebieden. Door binnen de bebouwde kom met het openbaar groen waar mogelijk aan te sluiten op deze gebieden wordt de flora en fauna in de wijken zichtbaar. De mogelijkheden om de verbinding met het buitengebied te verbeteren zijn het toepassen van kruidenrijke berm en aan de randen van de woonkernen gebruik te maken van een struweelbeplanting. Ook door het creëren van zichtrelaties met deze ecologisch waardevolle gebieden treedt verweving op.

Meer kleur in de kernen van Hellendoorn en Nijverdal en bij de entrees van de kleine kernen en wijken

In de diverse centra ontbreekt het aan voldoende kleur en geur. Hanging baskets, bloembakken en wisselperken dragen mede bij aan een aantrekkelijk centrum. Met kleurige entrees (vergelijk de Ville fleuries in Frankrijk) kunnen we alle dorpen van de gemeente Hellendoorn op de kaart zetten. Ook wijken zouden op deze manier hun eigen identiteit kunnen ontwikkelen.

Beheer na aanplant

De eerste twee jaar na aanplant zijn zeer belangrijk met het oog op het aanslaan van de beplanting. Dat onderhoud moet op een zorgvuldige wijze gebeuren en met goede afspraken. Uiteindelijk leidt dit tot lagere onderhoudskosten en voorkomt het kapitaalvernietiging.

In tabel 4 staat beschreven welke plantafstanden voor heesters etc. in nieuwe situaties gehanteerd worden.

Tabel 4: Richtlijn boven- en ondergrondse ruimte beplanting

Bovengrondse ruimte	Bosplant-soen	Vaste planten	Hagen	Gazon	Heesters / overig
Minimale afstand tot de rijbaan - Gemeten vanaf rand plantvak - Om beschadiging en overlast van overhangende takken te voorkomen	2 m ¹	n.v.t.	0,3 m ¹	n.v.t.	1 m ¹
Minimale afstand tot fiets-/voetpad - Gemeten vanaf rand plantvak - Om beschadiging en overlast van overhangende takken te voorkomen	2 m ¹	n.v.t.	0,3 m ¹	n.v.t.	0,5 m ²
Minimale afstand tot gevel/muur - Gemeten vanaf rand plantvak - In verband met onderhoud van hagen is het niet wenselijk een haag tot een gevel/muur te planten - In verband met opdruk van fundering door grove beplanting is het niet wenselijk deze aan te brengen dicht langs de gevel/muur	1 m ¹	n.v.t.	0,5 m ¹	n.v.t.	n.v.t.
Minimale afstand tot kavelgrens - Gemeten vanaf rand plantvak	n.v.t.	n.v.t.	0,5 m ¹	n.v.t.	n.v.t.
Minimale vakbreedte/lengte - Voor een kwalitatief goed plantvak is het noodzakelijk een minimale vakbreedte aan te houden waardoor de beplanting voldoende ruimte heeft om zich te ontwikkelen	3 m ¹	1 m ¹	0,8 m ¹	3 m ¹	1 m ¹
Maximale vakbreedte/lengte - Om het plantvak beheersbaar te houden is een minimale vakbreedte bepaald - Daarnaast wordt op deze manier voorkomen dat een te uniform geheel ontstaat	n.v.t.	10 m ¹	10 m ¹	n.v.t.	20 m ¹
Minimale oppervlakte - Voor een kwalitatief goed plantvak is het noodzakelijk een minimale oppervlakte aan te houden, waardoor de beplanting voldoende ruimte heeft om zich te ontwikkelen	50 m ²	5 m ²	n.v.t.	50 m ²	10 m ²
Maximale oppervlakte - Om het plantvak beheersbaar te houden is een maximale oppervlakte bepaald. Wanneer toch een groter plantvak gewenst is moet afgewogen worden of het beheertype daar wel juist voor is	n.v.t.	50 m ²	n.v.t.	2000 m ²	200 m ²
Ondergrondse ruimte					
Minimaal doorwortelbare ruimte - Onder deze doorwortelbare ruimte moet wel een waterdoorlatende laag aanwezig zijn, om overtollig water af te voeren	1 m ¹	0,5 m ¹	0,5 m ¹	0,1 m ¹	0,5 m ¹

8 Conclusies en aanbevelingen

Ten aanzien van het groenbeleid in de gemeente Hellendoorn kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Uit een aantal van deze conclusies kunnen aanbevelingen en acties herleidt worden.

8.1 Conclusies

- a. De gemeente Hellendoorn hecht bijzonder veel waarde aan het openbare groen in haar gemeente en heeft de ambitie om nog groener en kleurrijker te worden en daarbij kwaliteitsverbetering te realiseren.
- b. In dit groenbeleidsplan is een hoofdgroenstructuur benoemd.
- c. De basis van hoofdgroenstructuren is goed en moet minimaal waarborgt blijven.
- d. De hoofdgroenstructuren verder versterken, met aandacht voor groenbeleving op ooghoogte (i.e. hoogte tot 1 m¹).
- e. De groenkwaliteit kan gemeente-breed op diverse plaatsen, bijvoorbeeld centra en entree's van kernen en wijken, verbeterd worden.
- f. Meer geur en kleur in de centra.
- g. Inzetten op ecologisch bermbeheer.
- h. Park De Blokken is een prachtige kans om wijkoverstijgend een groen verblijfsgebied te realiseren.
- i. Qua assortimentskeuze anticiperen op mogelijke ziekten en plagen, en op veranderende klimatologische omstandigheden.
- j. De gemeente Hellendoorn blijft openstaan voor initiatieven van burgers met betrekking tot beheer en onderhoud in de openbare ruimte.
- k. Terughoudend zijn met de verkoop van openbaar groen, welk gelegen is in de aangewezen hoofdgroenstructuur.
- l. Met het tegengaan van verstening door vergroening wordt een bijdrage geleverd aan het beperken van de opwarming van de aarde, de verhoging van de kooldioxide-opname en de productie van zuurstof.
- m. De communicatie met betrekking tot wat de gemeente wanneer, waarom doet in het openbare groen, verdient aandacht.

8.2 Aanbevelingen en acties

Een groot aantal concrete acties, dat volgt uit dit plan en bovengenoemde conclusies, is nader uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma groen 15INT00888. Hierin zijn de projecten voor de aankomende drie jaar in beeld gebracht. Per actie is een korte toelichting gegeven. Dit uitvoeringsprogramma groen is een dynamisch document, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.